

Grönfläckig padda på norra Öland - Inventering 2009

Sammanfattning

Vid inventeringen av grönfläckig padda på norra Öland 2009 återfanns två spelande hannar i det stenbrott där utsättning skett åren 2003-2006. Vid tre olika tillfällen hörde inventerarna spelande grönfläckig padda. Inga fynd av grönfläckig padda gjordes på andra besökta lokaler.

Inte vid något tillfälle sågs andra grönfläckiga paddor (adulta honor, subadulta paddor) än de som spelade. Inte heller observerades några äggsträngar eller yngel.

Resultatet visar att det finns förutsättningar för grönfläckig padda att leva i det restaurerade habitat som stenbrottet vid Horn utgör. Föda, daggömslen och övervintringsplatser har de få paddor som lever i stenbrottet hittat. Att en population långsiktigt ska kunna etablera sig på platsen är inte troligt. Ingen reproduktion har påvisats sedan utsättningen gjordes. De paddor som dokumenterades i år är med stor säkerhet två av de paddor som sattes ut någon gång mellan 2003 och 2006.

Det huvudsakliga skälet till att reproduktion uteblivit är predation. Mycket stora populationer av större och mindre vattensalamander, snok samt flodkräfta finns i stenbrottet.

Den biotop som skapades är ett värdefullt tillskott i naturmiljön kring Horn, trots att etableringen av grönfläckig padda inte lyckades. Miljön har visat sig mycket lämplig för större vattensalamander och flodkräfta, två arter med egna åtgärdsprogram för bevarande. Fortsatt utsättning av grönfläckig padda kommer att ske på Öland, dock inte vid Horn.

Uppdraget

En inventering av grönfläckig padda utfördes sommaren 2009 av Susanne Forslund och Eike Amthauer på Länsstyrelsen i Kalmar. Resultatet efter den introduktion som gjordes vid Horn 2003-2006 följdes upp och Högby hamn som var den sista lokalen där arten fanns före utdöende kontrollerades.

Det pågående projektet LIFE-BaltCoast har grönfläckig padda som en av ”målarterna” och under kommande år kommer åtgärder att genomföras för att gynna arten. Denna inventering är ett underlag nödvändigt för det fortsatta arbetet med återintroduktion av grönfläckig padda på Öland.

Dispens från fridlysningsbestämmelserna för hantering av groddjur finns, dnr 522-2615-09.

Bakgrund

Lagunen (inkl. Lilla Hamnen och Gjuskärr) i Högby hamns Fågelskyddsområde är den lokal på Öland där den grönfläckiga paddan senast observerades. År 1986 spelade 20-30 hannar på lokalen, som var den enda lokalen på Öland där arten återfanns vid inventering 1986 (Winkler, 1989). I maj 1994 rapporterades en spelande hanne från södra kanten av Lilla hamnen av Ingemar Ahlén. Samtidigt rapporterade han att utloppet från lagunen åt öster hade grävts ut/rensats mycket kraftigt. Den grönfläckiga paddan på Öland dog ut i slutet av 1990-talet. Det ansågs klarlagt, då inga ytterligare observationer skett. Under tidigt 2000-tal inventerades ett 30-tal lokaler på Öland, utan att arten återfanns (Furustam, 2003).

Åren 2003-06 sattes grönfläckiga paddor ut i ett för dem iordningsställt stenbrott vid Horn på norra Öland. Paddorna kom från Nordens Ark i Bohuslän, där de fötts upp från ägg hämtade i Skåne (Limhamn och Eskilstorp strandängar).

Tabell 1. Utsättningar gjorda vid Räveslätt, Horns kungsgård åren 2003 – 2006

År	antal	kommentar
2003 (2/9)	300	Nyligen metamorfoserade
2004 (7/9)	833	Nyligen metamorfoserade
2005	ca 1 000	
2006 (aug)	ca 1 200	1/3 mycket små
Summa:	ca 3 330	

Utsättning vid Horn 2004

Resultatet efter återintroduktionen har inte varit det önskvärda. Mycket få paddor har återfunnits och ingen reproduktion har dokumenterats.

I augusti 2006 hittades fyra stycken 5-6 cm stora grönfläckiga paddor födosökande på planen väster om dammarna i stenbrottet (Törnqvist, 2006). Samma år, i maj, hördes en grönfläckig padda spela i stenbrottets norra del och vid ett par tillfällen under maj och juni sågs adulta grönfläckiga paddor i och i anslutning till stenbrottet (Amthauer, 2006).

Inventeringsområdet

Lämpliga vattensamlingar, upp till 4 km från de lokaler där arten sattes ut, besöktes under den tid som paddorna är aktiva. Lämpliga vattensamlingar är; våtmarker utan till- och frånflöde som håller vatten långt fram på sommaren och som omges av öppen mark.

Metodik

Genom att lyssna efter spelande hanar och söka igenom intressanta vattensamlingar inventerades paddorna. Nattetid besöktes lokalerna och dammkanterna söktes lugnt och systematiskt av med pannlampa. Utmed vägarna i området intill vattensamlingar lyssnas från bil och vägkant, efter spelande hannar.

Resultat

Hornudde - Rävslätt

Den 28 april gjordes en gemensam exkursion med Lars Briggs (Amhpi konsult, DK), Claes André (Nordens Ark) och Mats Wirén (som skriver åtgärdesprogrammet för Grönfläckig padda) samt Susanne Forslund och Eike Amthauer från länsstyrelsen, till norra Öland. Utsättningslokalerna vid Horns udde besöktes, liksom Högby hamns Natura 2000-område. En grönfläckig padda hördes spela i den södra kanten av damm 2 (norrifrån räknat) i stenbrottet. Samma kväll besöktes betesmarkerna och dess vattensamlingar öster om vägen, men inga groddjur observerades där.

Nästa besök gjordes den 11 maj av en grupp från Länsstyrelsens naturvårdsenhet. Nu hördes två hannar spela, varav den ena var densamma som sågs den 28 april. Hanarna satt med 3 m mellanrum, i norra kanten av damm 2.

Inventering av grönfläckig padda den 11 maj 2009.

Även denna kväll besöktes betesmarkerna öster om vägen, där en vanlig padda sågs.

Den 19 maj besökte Eike Horn. Två grönfläckiga paddor hördes, en vid damm 2 och en från damm 5, i södra delen av stenbrottet. Dessa var mycket skygga och tystnade så snart Eike närmade sig. Inga foton kunde tas som dokumentation av individerna.

Ytterligare besök gjordes (2/6, 16/7, 20/7) utan fynd av grönfläckig padda, varken adulta eller subadult. Inte heller observerades yngel eller äggsträngar, vare sig från grönfläckig padda, vanlig padda eller grodor.

Även Gåsekärr söder om Horns Kungsgård och den pågående bergtäkten vid Horns udde inventerades utan resultat.

Mycket stora populationer av större och mindre vattensalamander finns i alla de åtta dammar som skapats i stenbrottet. Vid varje besök observerades adulta salamandrar och under sommaren hittades yngel av båda arterna i stor mängd.

Vanlig padda sågs vid två tillfällen, men även den finns i mycket litet antal vid stenbrottet. Inga grodor observerades vid stenbrottet.

Högby hamn fågelskyddsområde

Högby hamn besöktes ett par sena kvällar under högsommaren för eftersök av groddjur. Området ingår i projektet LIFE-BaltCoast, och inventeringen samt informatin om grönfläckig padda sker inom det projektet.

Vid besöket den 16 juli sågs inga groddjur. Den 27 augusti hittades en vanlig padda och tre små ”brungrodor”, åkergröda eller långbensgröda.

Vid kontakter sommaren 2009 med boende intill Högby hamn fågelskyddsområde framkom uppgifter om att grönfläckig padda påträffats i ris/lövhögar invid stenmurar på betesmarker strax väster om Natura 2000-området, vid två tillfällen under tidigt 2000-tal (tidig vår). Dessa fynd har inte dokumenterats tidigare och inga foton eller exakta fyndplatser finns noterade.

Övriga lokaler

I samband med inventeringstillfällena lyssnades efter spelande paddor från vägen, i närheten av våtmarker. Informationsblad om inventeringen och ett faktablad om grönfläckig padda delades ut i alla brevlådor utmed strandvägen vid Horn och till intresserade i Högby-Sandby samfällighetsförening. Det uppmanades i dessa att rapportera eventuella fynd av paddan. Flera intresserade på norra Öland har meddelat att de hört spelande paddor från stenbrottet vid Horn försommaren 2009, efter att de fått informationen.

I samband med tidningsartiklar kring utsättning av grönfläckig padda den 5:e oktober 2009 hörde Monica Gutenberg från Hälludden av sig. Hon meddelade att ”såna paddor finns här”. De hade funnit en död (överkörd) padda på gårdsplanen under sommaren. Jan Mikaelsson från Högskolan i Kalmar hade sett den och sagt att det var en grönfläckig padda. Ingen fotodokumentation finns. Gamla fynduppgifter (muntligen M. Wirén) och flygbildsstudier visar att lämpliga lokaler kan finnas i området, bl.a. småvatten i strandängarna, vilka dock sedan länge saknar hävd.

Dokumentation

De grönfläckiga paddor som observerades, fotograferades, mättes, könsbestämdes och notering gjordes om var arten hittats på det inventeringsprotokoll

som användes. Andra grod- och kräldjur som observeras noterades också, liksom arter som är predatorer på groddjur.

*Grönfläckig padda
nr 1, 11.05.2009*

*Grönfläckig padda
nr 2, 11.05.2009*

På karta har markerats vilka våtmarker som inventerats, var varje enskild individ hittats samt var foton är tagna.

De två grönfläckiga paddor som fotodokumenterades har inte dokumenterats med foto tidigare (Törnqvist, 2006)

Diskussion

Resultatet visar att det finns förutsättningar för grönfläckig padda att överleva i det restaurerade habitat som stenbrottet vid Horn utgör. Föda, daggömslen och övervintringsplatser har de få paddor som lever i stenbrottet hittat.

Att en population långsiktigt ska kunna etablera sig på platsen är inte troligt. Ingen reproduktion har påvisats sedan utsättningen gjordes. De paddor som dokumenterades i år är med stor säkerhet två av de paddor som sattes ut någon gång mellan 2003 och 2006.

Det huvudsakliga skälet till att reproduktion uteblivit är med stor säkerhet predation. Mycket stora populationer av större och mindre vattensalamander finns i alla de åtta dammar som skapats i stenbrottet. Flodkräfta förekommer i många av dammarna – de fem söder om tillfartsvägen. Dessa har funnits länge enligt kringboende och har satts ut utan länsstyrelsens vetskap. Dessutom förekommer hästigel, snok och flera olika rovinsekter (klodyvel, trollsländelarver m.fl.).

Den biotop som skapats i stenbrottet vid Horn är ett värdefullt tillskott i naturmiljön, trots att etableringen av grönfläckig padda inte har lyckats. Miljön har visat sig mycket lämplig för större vattensalamander och flodkräfta, vilka även de är två hotade arter med egna åtgärdsprogram för bevarande. Fortsatt utsättning av grönfläckig padda kommer att ske på Öland, dock inte vid Horn.

Referenser

- Amthauer, E. 2006. Rapport, Inventering av grönfläckig padda och stinkpadda i Kalmar län
- Amthauer, E. 2007. Predatorkontrollförsök på utsättningslokalen för grönfläckig padda vid Horns Kungsgård, Öland, samt inventering av grönfläckig padda

- Andrén, C. 2004. Bevarandeåtgärder för grönfläckig padda *Bufo viridis* 2004, Öland (Kalmar län), Ppt-presentation, Nature Artbevarande & Foto
- Andrén, C. 2005. Åtgärdsprogram för bevarande av Grönfläckig padda (*Bufo viridis*) 2006-2010. Naturvårdsverket
- Ahlén, I. m.fl. 2001. Sveriges grodor, ödlor och ormar
- Furustam, A. 2003. Grönfläckiga paddans (*Bufo viridis*) ekologi, status och framtid på Öland
- Törnqvist, O. 2006. Artbevarande, Grönfläckig padda (*Bufo viridis*) Horns Kungsgård (Kalkbrottet), Öland
- Törnqvist, O. 2007. Artbevarande, Grönfläckig padda (*Bufo viridis*), Uppfödning och utsättning
- Winkler, C. 1989. Beitrag zu verbreitung und Ökologie der Amphibien und Reptilien im Norden der Insel Öland, Schweden.
- Wirén, M. 2006. Utvärdering av åtgärdsprogram för bevarande av grönfläckig padda (*Bufo viridis*)
- Wirén, M. 2007. Grönfläckig padda (*Bufo viridis* ssp *variabilis*) i Limhamns kalkbrott, 2003-2007. 1:a versionen

Bilagor:

1. Kartor över inventeringsområden
 - a. Tänkbara lokaler vid Horns udde
 - b. Horn, Gåsekärr
 - c. Högby hamn, fågelskyddsområde
2. Detaljkarta över restaurerad bergtäkt i Rävslätt,
3. Inventeringsprotokoll

Tänkbara lokaler vid Hornsudde

Bilaga 1.a

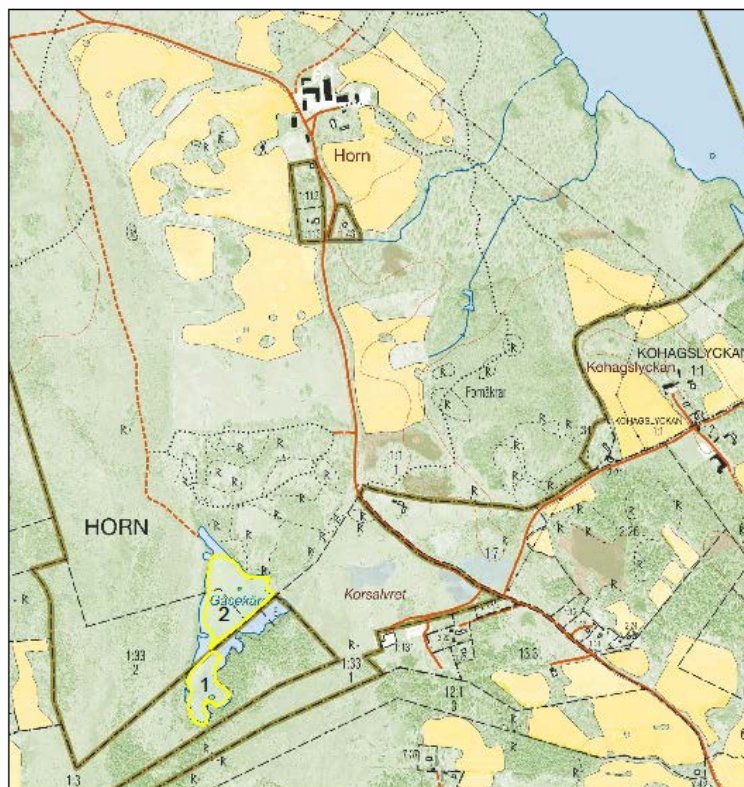
Legend

- Utsättningsplatser 2003-2006
- Uppgifter om Grönfläckig padda
- Fyndplatser, grönfläckig padda, 2009
- ▨ Inventerade lokaler 2009
- 1. Rävslätt, norra vattensamlingarna på betesmark
- 2. Rävslätt, bergtäkt restaurerad för grönfläckig padda
- 3. Rävslätt, södra vattensamlingarna på betesmark
- 4. Bergtäkt, pågående brytning

260 130 0 260 Meters

Gåsekärr, söder om Horns Kungsgård

Bilaga 1.b

Legend

 Inventerade lokaler 2009

- 1. Gåsekärr, södra delen
- 2. Gåsekärr, norra delen

280 130 0 280 Meters

Högby hamns Fågelskyddsområde

Bilaga 1.c

Legend

 Inventerade lokaler 2009

- 1. Guskär
- 2. Lilla hamnen

280 130 0 280 Meters

Detaljerad karta över den restaurerade bergtälten

Bilaga 2

Legend

- Fyndplatser, gröntäckig padda, 2009
- Dammar i den restaurerade bergtälten
- 1 - 8 Numreringen av dammarna från norr till söder

60 30 0 60 Meters

Bilaga 3, Inventeringsprotokoll 2009**Rävslätt, restaurerad bergtäkt**

Lokal <i>Horn, stenbrottet, (restaurerad bergtäkt vid Horns udde)</i> <i>Södra kanten av 2:a dammen norrifrån</i>			Koordinat	Kommentar <i>"paddmöte", Mats Wirén, Lars Briggs, Claes Andréén, Eike Amthauer</i>	
Datum <i>28 april 2009</i>	tid <i>22.00</i>	Väder <i>stjärnklart</i>	hävd <i>i stenbrottet</i>	Inventerare: <i>Susanne Forslund</i>	
Groddjur (grodor, paddor, salamandrar)					
artnamn	antal	kön	längd	ålder	
Grönfläckig padda	1	hane	75 cm	adult	spelande
Större vattensalamander	> 100	Hanar och honor			Stort antal lekande
Mindre vattensalamander	> 1000	Hanar och honor			Stort antal lekande

Lokal <i>Horn, stenbrottet, restaurerad bergtäkt vid Horns udde)</i> <i>Norra kanten av 2:a dammen norrifrån</i>			Koordinat	Kommentar <i>Lst/Naturvårdens enhetsresa, 8 personer deltog</i>	
Datum <i>11 maj 2009</i>	tid <i>22.30</i>	Väder <i>stjärnklart</i>	hävd <i>i stenbrottet</i>	Inventerare: <i>Susanne Forslund</i>	
Groddjur (grodor, paddor, salamandrar)					
artnamn	antal	kön	längd	ålder	
Grönfläckig padda	1	hane	75 cm	adult	spelande
Grönfläckig padda	1	hane	65 cm	adult	Spelande
Större vattensalamander	> 100	Hanar och honor			Stort antal lekande
Mindre vattensalamander	> 1000	Hanar och honor			Stort antal lekande

2009-09-30

511-424-09

Lokal <i>Horn, stenbrottet, restaurerad bergtäkt vid Horns udde)</i> <i>södra kanten av 2:a dammen samt damm 5 norrifrån</i>			Koordinat		Kommentar
Datum <i>19 maj 2009</i>	tid <i>23.00</i>	Väder <i>regn</i>	hävd		Inventerare: <i>Eike Amthauer</i>
Groddjur (grodor, paddor, salamandrar)					
artnamn	antal	kön	längd	ålder	
2.4 Grönfläckig padda	1	hane			spelande
2.5 Grönfläckig padda	1	hane			Spelande
Större vattensalamander	många	Hanar och honor			
Mindre vattensalamander	många	Hanar och honor			

Lokal <i>Horn, stenbrottet,</i>			Koordinat		Kommentar
Datum <i>16 juli 2009</i>	tid <i>22.00-24.00</i>	Väder <i>blåsig</i>	hävd		Inventerare: <i>Eike Amthauer</i>
Groddjur (grodor, paddor, salamandrar)					
artnamn	antal	kön	längd	ålder	
Vanlig padda	1			subadult	
Större vattensalamander	många	Hanar och honor		Larver +adulta	
Mindre vattensalamander	många	Hanar och honor		Larver +adulta	

Lokal <i>Horn, stenbrottet,</i>			Koordinat		Kommentar
Datum <i>20 juli 2009</i>	tid <i>22.00-24.00</i>	Väder <i>Blåsig, fuktigt</i>	hävd		Inventerare: <i>Eike Amthauer</i>

Groddjur (grodor, paddor, salamandrar)					
artnamn	antal	kön	längd	ålder	
Vanlig padda	1	hane			
Större vattensalamander	många			Larver	
Mindre vattensalamander	många			Larver	
Övriga arter					
snok	1			juvenil	

Rävslätt, betesmarkens småvatten

Lokal <i>Horn, betesmarker (Rävslätt 1:1)</i>			Koordinat		Kommentar <i>"paddmöte", Mats Wirén, Lars Briggs, Claes Andrén, Eike Anthauer</i>
Datum <i>28 april 2009</i>	tid <i>21.30</i>	Väder <i>stjärnklart</i>	hävd <i>välbetat</i>		Inventerare: <i>Susanne Forslund</i>
Groddjur (grodor, paddor, salamandrar)					
artnamn	antal	kön	längd	ålder	
Inga groddjur observerades					Kort besök, inget spel,

Lokal <i>Horn, betesmarker (Rävslätt 1:1) på alvarsidan besöktes</i>			Koordinat		Kommentar <i>Lst/Naturvårdens enhetsresa, 8 personer deltog</i>
Datum <i>11 maj 2009</i>	tid <i>22.00</i>	Väder <i>stjärnklart</i>	hävd <i>välhävdad</i>		Inventerare: <i>Susanne Forslund</i>
Groddjur (grodor, paddor, salamandrar)					
artnamn	antal	kön	längd	ålder	
Vanlig padda	1			adult	I södra vattensamlingen

Horn, Gåsekärr

Lokal <i>Gåsekärr, södra delen SO om stenmur</i>			Koordinat	Kommentar <i>Agdungari öppet vatten, mosaikartat</i>	
Datum <i>2 juni 2009</i>	tid <i>22.00</i>	Väder <i>Mulet, regn, ca 10 grader</i>	hävd <i>beteshävd. Ej lika hårt bete som i norra delen. Skog i öst.</i>	Inventerare: <i>Susanne Forslund/ Eike Amthauer</i>	
Groddjur (grodor, paddor, salamandrar)					
artnamn	antal	kön	längd	ålder	
Vanlig padda	Stort antal			yngel	
Långbensgroda	Stort antal			yngel	
Övriga arter					
blodigel	få				
hästigel	många				
dykarlarv	få				

Lokal <i>Gåsekärr, norr om stenvuren</i>			Koordinat	Kommentar <i>Öppet vatten, ingen högre vegetation i vatten eller runt vattenytan</i>	
Datum <i>2 juni 2009</i>	tid <i>22.15</i>	Väder <i>Mulet, svagt regn, ca 10 grader</i>	hävd <i>mycket välbetat, nyröjt i omgivningen</i>	Inventerare: <i>Susanne Forslund/ Eike Amthauer</i>	
Groddjur (grodor, paddor, salamandrar)					
artnamn	antal	kön	längd	ålder	
Inga groddjur					

Högby hamn fågelskyddsområde

Lokal Högby hamn (mellan fiskeläget och avtagsvägen mot udden)			Koordinat	Kommentar	
Datum 16 juli 2009	tid 23.30 – 24.00	Väder Ca 15 grader, klart, torr vind från väst	hävd nötbete välbetat	Inventerare: Susanne Forslund/ Eike Amthauer	
Groddjur (grodor, paddor, salamandrar)					
artnamn	antal	kön	längd	ålder	
Inga groddjur					För torr natt?

Lokal Högby hamn em, vandring runt lagunen, natt norra kanten			Koordinat	Kommentar	
Datum 27 augusti 2009	tid em + 22.00	Väder Klart, kyligt	hävd nötbete, välbetat	Inventerare: Susanne Forslund/	
Groddjur (grodor, paddor, salamandrar)					
artnamn	antal	kön	längd	ålder	
Vanlig padda	1		3 cm	subadult	
”brungroda”	3		2 cm	subadult	